

Meddelande till studerande och lärare i geografi

Det digitala provet i geografi

Det digitala provet i geografi har nu hållits tre gånger. Provets struktur är nu redan etablerad och provet i geografi har inte väsentligt förändrats sedan den första gången det hölls i digital form. Numreringen av uppgifter och material har förändrats något efterhand som nya läroämnen har börjat utarbeta digitala prov.

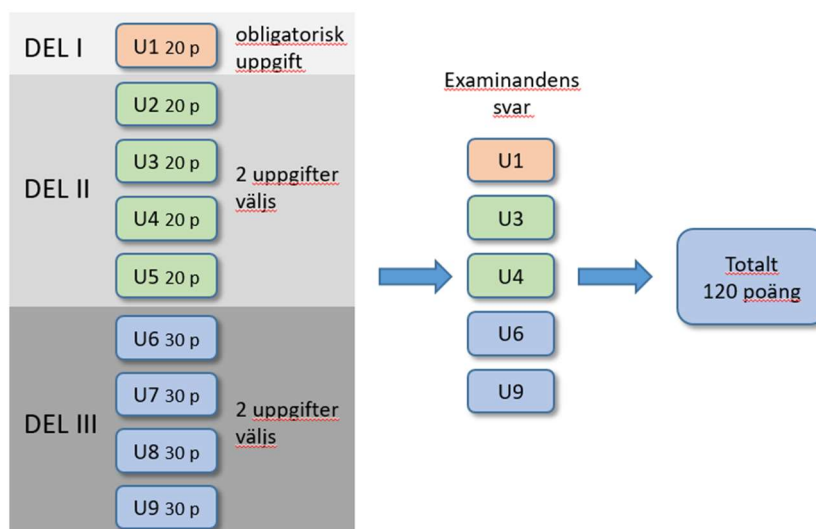
I detta meddelande ger vi en beskrivning av strukturen och uppgiftstyperna i provet i geografi och av de färdigheter som uppgifterna kräver, samt anvisningar för hur man lägger upp sina svar. Meddelandet fungerar som stöd för examinanderna som förbereder sig för provet.

Under perioden för övergången till den nya läroplanen utformas proven så att examinander som studerat enligt båda läroplanerna kan delta i studentexamen under likvärdiga förutsättningar. Övergångsperioden sträcker sig från hösten 2017 till våren 2020, eller enligt behov.

Geografiprovet struktur och uppgiftstyper

Enligt föreskrifterna för de digitala realämnesproven består provet av separata provdelar med olika uppgiftstyper och kravnivåer. En provdel kan bestå av flera uppgifter. En del av uppgifterna kan vara obligatoriska och uppgifterna kan ha olika typer av bifogat material.

Provet i geografi består normalt av tre delar, vars exempel innehåll presenteras i större detalj under bilden:

I den första delen finns en uppgift som är obligatorisk för alla. Uppgiften är värd 20 poäng. I uppgiften bedöms examinandens grundläggande geografiska kunskaper i enlighet med målen i läroplanen. Uppgiften kan bestå av flerval, kombinationsuppgifter eller påståenden som rättas automatiskt. Den kan också kräva korta förklaringar. I uppgifterna bedöms exempelvis begreppshandlingen och det geografiska tänkandet samt slutledningsförmågan. I de korta textsvaren betonas en exakt användning av begrepp och förmågan att beskriva fenomen koncist, utan att svaret blir alltför allmänt hålet. Uppgiften kan ha bifogat material.

I den andra delen ingår fyra uppgifter värda 20 poäng var, av vilka examinanden besvarar två. Uppgifterna bygger på de nationella kurserna i gymnasiet geografi, och i dem bedöms examinandens förmåga att tillämpa geografiskt tänkande och geografisk förståelse samt förmågan att tolka och framställa geome dia kring olika teman. Uppgifterna kan också förutsätta analytiska färdigheter, det vill säga förmågan att spjälka upp ett problem eller en fråga i delar. Sådant tänkande krävs exempelvis i jämförande uppgifter. Uppgifterna kan bestå av en enda del, varvid examinanden själv disponerar sitt svar, eller flera delar, varvid uppgiftens olika delar förutsätter svar ur olika perspektiv eller med olika framställningssätt. Uppgifterna kan ha bifogat material och de kan kräva att examinanden ritar, märker ut en bild, redigerar material eller skapar ett diagram. Även om uppgifterna bygger på de nationella kurserna kan de kombinera teman ur olika kurser.

I den tredje delen ingår fyra uppgifter värda 30 poäng var, av vilka examinanden besvarar två. Uppgifterna kräver mångsidiga geografiska färdigheter, och deras teman är ofta kopplade till aktuella fenomen eller processer i samhället eller den naturliga miljön. Uppgifterna förutsätter utvecklade färdigheter att hantera information samt förmåga till geografisk problemlösning. Uppgifterna är uppdelade på delmoment som stöder svaret och bedömningen av kunskaperna. Uppgifterna har ofta material, och i en del av uppgifterna krävs alltid även andra svar än svar i textform, till exempel diagram, tabeller eller ritningar.

Färdigheter som krävs i uppgifterna

I det digitala provet i geografi förutsätts examinandens **uppvisa geografiskt tänkande, geografisk läskunnighet och färdigheter i informationshantering** i enlighet med målen för undervisningen i geografi, så som de beskrivs i grunderna för gymnasiet läroplan.

Geografiskt tänkande omfattar ett övergripande förhållningssätt till geografin, de centrala geografiska kunskapsinnehållen och behärskande av de geografiska begreppen. Geografiskt tänkande tar sig särskilt uttryck i förmågan att behärska helheter, i granskningen av natur- och human geografiska fenomen regionalt och över tid, i en systematisk analys av regionala orsaksammanhang, i att identifiera skalära och hierarkiska nivåer samt i en exakt användning av begrepp.

Till den **geografiska läskunnigheten** hör förmågan att tolka mångsidigt geomediamaterial samt förmågan att iaktta miljöns tillstånd och förändringar i det. Geomediamaterialet som används i provet kan inkludera exempelvis bilder, videoklipp, kartor, geodatamaterial som avläses överlappande varandra, statistik och texter.

Till **färdigheterna i informationshantering** hör i sin tur att redigera geografisk information och geografiska framställningsmetoder, exempelvis att rita bilder eller att märka ut en bild/karta med ritprogram, att ställa upp diagram utifrån statistiskt material och att ordna numerisk information samt enkla uträkningar med kalkylator eller kalkylprogram. Uträkningar kan givetvis också utföras i huvudet eller på papper.

De första digitala proven har visat att man i skolorna redan har gjort en hel del arbete för att utveckla de studerandes informationshanteringsfärdigheter. De bilder och diagram som examinanderna har utarbetat har i genomsnitt varit av överraskande hög kvalitet. Att texterna skrivs på dator gör det möjligt att bearbeta dem på ett flexibelt sätt, men i svaren i de digitala proven har det hittills förekommit överraskande mycket problem med struktur, rättsskrivning och sakprosastil samt en exakt användning av begrepp. Geografiskt tänkande förmedlas bäst med språkliga medel, så uppmärksamhet behöver även i fortsättningen fästas vid textproduktion och disposition. Det är också bra att öva utnyttjande av material i uppbyggnaden av svaren. Ett enhetligt hänvisningssystem förutsätts inte, men det ska framgå av svaret att examinanderna har utnyttjat uppgiftens material.

Anvisningar för hur man planerar sina svar

Det är viktigt att examinanderna är medvetna om sina egna färdigheter då hen väljer uppgifter, eftersom provet inkluderar mera material och informationsprocessering än förr. I provets innehållsförteckning ges utöver uppgifternas teman också en kort beskrivning av det material som bifogats till uppgiften och av metoderna svaret ska ges med. Det ger examinanderna möjligheten att redan vid studiet av innehållsförteckningen fundera på i vilka uppgifter de egna styrkorna bäst kommer fram. Man kan i början av provet bläddra igenom flikarna med uppgifter och material och fundera på hur mycket tid de respektive uppgifterna skulle ta i anspråk. Enligt den respons vi fått tar det mycket tid att omsorgsfullt sätta sig in i materialet, och därför lönar det sig inte att gå igenom allt material lika noga.

Det är även nyttigt för examinanderna att öva sig i att bedöma sin egen förmåga med tanke på tidsanvändningen. För en del passar det bättre att i början av provtiden göra enkla och snabba uppgifter, medan andra kanske vill börja med diskussions- och problemlösningsuppgifter som kräver mera tid.

Det lönar sig att använda tid på att disponera svaret. Som stöd för dispositionen kan man göra upp tankekartor, diagram, listor eller tabeller med vars hjälp man kan disponera svaret enligt anvisningarna i uppgiften, till exempel tematiskt, regionalt eller hierarkiskt. Dispositionen kan göras direkt i svaret, eller alternativt kan man utnyttja hjälpprogrammen i provmiljön (t.ex. ordbehandlingsprogram, ritprogram eller kalkylprogram). Till alla svar i provet i geografi (med undantag för de uppgifter som kontrolleras automatiskt) kan man också foga en bild för att illustrera ett textsvar. Man kan också använda konceptpapper för att planera sin disposition.

Att ge respons

Geografisektionen vill tacka å det varmaste för all respons på proven! Responsen har varit och kommer även i fortsättningen att vara mycket viktig vid utvecklingen av de digitala proven. Säkraast kommer responsen fram om den lämnas genom den responskanal som Studentexamensnämnden öppnar efter varje provtillfälle. Tack även till lärarna som har uppmuntrat examinanderna att delta i det nya, digitala studentexamensprovet i geografi!

Med vänliga hälsningar

Sektionen för geografi